

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 7 kwietnia 2014 r.

BSA II – 4110 – 4/14

Sąd Najwyższy

Izba Karna

Na podstawie art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2013 r., poz. 499, cyt. dalej jako u. SN) wnoszę o rozstrzygnięcie przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa, występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego w zakresie dotyczącym następującego zagadnienia prawnego:

„Czy »potrzeba« wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k., może dotyczyć jedynie postępowania w sprawie, do której odnosi się rozstrzygnięcie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka o naruszeniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, czy również innych postępowań karnych, w których zaistniało naruszenie postanowień Konwencji podobne do stwierdzonego w orzeczeniu tego Trybunału wydanym przeciwko Polsce?”

U z a s a d n i e

1. Rozbieżność w wykładni prawa, która powstała w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczy istotnej kwestii z zakresu postępowania karnego. Wątpliwości interpretacyjne sprowadzają się do tego, czy potrzeba wznowienia postępowania sądowego w sprawie karnej może dotyczyć wyłącznie tego postępowania karnego, co do którego zapadło rozstrzygnięcie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz” lub „Trybunał”) stwierdzające naruszenie postanowień Konwencji o

ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284, z późniejszymi zmianami, dalej: „Konwencja” lub „EKPC”), czy również innych postępowań karnych, w których zaistniało podobne naruszenie Konwencji. W istocie stwierdzona rozbieżność w wykładni art. 540 § 3 k.p.k. odnosi się do tego, czy dopuszczalne jest wznowienie postępowań karnych w sprawach innych niż objęte rozstrzygnięciem ETPCz. Należy przy tym na samym wstępie podkreślić, że przedstawiona we wniosku rozbieżność w wykładni nie dotyczy zakresu wznowienia postępowania karnego wskutek wydania przez ETPCz tak zwanego wyroku pilotażowego lub wyroku quasi-pilotażowego, który ze swej natury i ze względu na wskazany w nim zakres oddziaływania ma wywoływać skutki prawne poza ramami jednostkowej, rozpatrywanej przez ETPCz sprawy. Analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego, jak również orzeczeń Sądów Apelacyjnych, prowadzi bowiem do wniosku, że dotychczas nie były rozpatrywane wnioski o wznowienie postępowania karnego, powołujące się na wyrok pilotażowy lub quasi-pilotażowy, w którym ETPCz wskazywałby na potrzebę wznowienia postępowań karnych w określonej grupie spraw ze względu na stwierdzone w nim naruszenie postanowień Konwencji o charakterze systemowym.

2. Do dnia 1 kwietnia 2014 r. Sąd Najwyższy rozpoznał w sumie 18 wniosków złożonych na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. Sześć z nich dotyczyło postępowań lustracyjnych, w których odpowiednie zastosowanie znajduje przepis art. 540 § 3 k.p.k. W kilku orzeczeniach wydanych w postępowaniu wznowieniowym Sąd Najwyższy stwierdził, że „potrzeba” wznowienia postępowania karnego musi wynikać z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego wydanego w tej sprawie, której dotyczy wniosek o wznowienie. W postanowieniu z 2005 r. Sąd Najwyższy orzekł, że rozstrzygnięcie organu międzynarodowego może stanowić podstawę do wznowienia postępowania, jeżeli jest „skutkiem stwierdzenia, że *in concreto*, w stosunku do skarżącego zastosowano przepis prawny pozostający w kolizji z prawem konwencyjnym lub naruszono przepis prawa krajowego zgodny z tym prawem” (postanowienie z dnia 24 listopada 2005 r., III KO 10/05, Lex nr 164382). Do zacytowanego poglądu Sąd Najwyższy odwołał się w uzasadnieniu postanowienia z dnia 5 grudnia 2012 r. (III KO 64/12), przy czym posłużył on jako argument za oddaleniem wniosku o wznowienie postępowania karnego, w którym wnioskodawca powołał się na orzeczenia ETPCz wydane przeciwko innym państwom - członkom

Rady Europy. W obu przywołanych orzeczeniach Sąd Najwyższy przystąpił jednak do zbadania, czy rzeczywiście w sprawie miało miejsce naruszenie praw konwencyjnych, na które powołali się wnioskodawcy. Uczynił to niejako dodatkowo, po wyraźnym stwierdzeniu, że rozstrzygnięcie ETPCz wydane w innej sprawie (w jednej z nich wnioskodawca powołał się na orzeczenia ETPCz przeciwko innym państwom-stronom Konwencji; z drugiego postanowienia niestety nie wynika, jakie rozstrzygnięcia ETPCz powołano we wniosku) nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania.

3. Podobne stanowisko zostało wyrażone i szerzej poparte argumentacją w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 września 2013 r. (II KO 39/13, Lex nr 1375172). Sąd Najwyższy oddalił wniosek o wznowienie postępowania karnego, w którym wnioskodawca powołał się na trzy wyroki ETPCz przeciwko Polsce, dotyczące niedoprowadzenia oskarżonych pozbawionych wolności na rozprawę odwoławczą stwierdzając, że „podstawą wznowienia postępowania karnego, określoną w art. 540 § 3 k.p.k., może być jedynie rozstrzygnięcie organu międzynarodowego zapadłe w sprawie i w odniesieniu do osoby, których dotyczy wniosek.” Sąd Najwyższy wskazał, że do takiego wniosku prowadzi już sama wykładnia językowa art. 540 § 3 k.p.k., bowiem w przepisie tym jest mowa o „wznowieniu na korzyść oskarżonego”, a z jego dalszej części jednoznacznie wynika, iż rozstrzygnięcie organu międzynarodowego „powinno dotyczyć właśnie osoby, o której mowa w pierwszej części zdania, to jest oskarżonego”. Zdaniem Sądu Najwyższego, „gdyby ustawodawcy przyświecał inny zamysł, zbyt czynnym postąpieniem byłoby w ogóle powoływanie w treści komentowanego przepisu oskarżonego, jako konkretnej osoby”, toteż „już sama konstrukcja art. 540 § 3 k.p.k., poprzez określenie dopiero w drugiej kolejności przesłanki wznowienia, sugeruje, że powinno się ją odnosić właśnie konkretnie do osoby, której pozycja jest akcentowana i pierwszorzędna”. W dalszej części wywodów Sąd Najwyższy podkreślił, że instytucja wznowienia postępowania ma wyjątkowy charakter i w związku z tym może być stosowana jedynie nadzwyczajnie, a jej przesłanki „nie powinny być interpretowane rozszerzająco (*exceptiones non sunt extendendae*)”. Rezultaty wykładni gramatycznej Sąd Najwyższy poparł wynikami wykładni systemowej i celowościowej. Odwołując się do celu wprowadzenia art. 540 § 3 do kodeksu postępowania karnego, Sąd Najwyższy podkreślił, że „wyroki strasburskie dotyczące

innych osób nie mogą być traktowane, jako abstrakcyjne podstawy wznawiania postępowania, albowiem rozstrzygają one o naruszeniu postanowień Konwencji w stosunku do konkretnych osób, w konkretnych sprawach, w konkretnych stanach faktycznych. Nie można zgodzić się zatem z poglądem, że podstawą wznawienia postępowania może być orzeczenie organu międzynarodowego dotyczące innej osoby w przypadku zaistnienia analogicznych okoliczności. Zważyć należy, że nawet w przypadku bardzo podobnych stanów faktycznych nie ma żadnych gwarancji wydania przez organ międzynarodowy identycznych rozstrzygnięć.”

4. Pogląd identyczny z zaprezentowanym powyżej, aczkolwiek bez uzasadnienia, został też wyrażony przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznawania zażaleń na zarządzenia o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania karnego. W jednym z postanowień Sąd Najwyższy stwierdził, że „na wskazanej podstawie [art. 540 § 3 k.p.k.] wznawia się postępowanie wobec tego oskarżonego i w tej sprawie, której dotyczy rozstrzygnięcie organu międzynarodowego” (postanowienie z dnia 16 listopada 2011 r., III KZ 72/11, baza orzeczeń „Supremus”). W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy argumentował, że art. 540 § 3 k.p.k. „odnosi się tylko do sytuacji, gdy potrzeba wznawienia wynika z orzeczenia trybunału międzynarodowego, a takowego w sprawie niniejszej nie było” (postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2012 r., V KZ 82/12, baza orzeczeń „Supremus”).

5. Odmienny pogląd na temat dopuszczalności wznawienia postępowania karnego w innej sprawie niż objęta wyrokiem strasburskim został wyrażony w uzasadnieniu postanowienia z dnia 16 lipca 2013 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że nie sposób jest z góry wykluczyć możliwości skutecznego powoływania się na potrzebę wznawienia w sytuacji, gdy sprawa oskarżonego nie była przedmiotem postępowania przed ETPCz. „Potrzebą, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k. może okazać się bowiem konieczność wznawienia postępowania w celu zapobiegnięcia wydaniu przeciwko Polsce kolejnego wyroku stwierdzającego naruszenie EKPC. W powyższej sytuacji, naruszenie EKPC, na które wskazuje wnioskodawca, musi być jednak identyczne z zakwestionowanym w rozstrzygnięciu ETPC, co powoduje, że właściwie pewnym jest, iż w razie wniesienia przez tego oskarżonego skargi do Trybunału, uzyskałby on - z tych samych względów, jakie przedstawiono w orzeczeniu, na które się powołuje - korzystne dla siebie rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie przez Polskę

Konwencji. Chodzi tu o analogiczny układ zarówno pod względem prawnym, jak i faktycznym” (postanowienie z dnia 16 lipca 2013 r., III KO 118/12, LEX nr 1341278).

6. Pozostałe orzeczenia Sądu Najwyższego wydane na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. odnoszą się do wniosków o wznowienie postępowania złożonych przez osoby, które uzyskały korzystne dla nich rozstrzygnięcie ETPCz. Toteż w ich uzasadnieniach zawarto niekiedy jedynie ogólne stwierdzenia wskazujące na wąskie rozumienie pojęcia „potrzeba” wznowienia użytego w art. 540 § 3 k.p.k. Np.: w jednym z wyroków, powołując się na poglądy wyrażone w piśmiennictwie, Sąd Najwyższy stwierdził: „»potrzeba« wznowienia - o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k. - zaistnieje w każdym wypadku, gdy ETPC w wyniku wniesienia skargi stwierdzi, że zapadłe w postępowaniu karnym (którego ten wniosek dotyczy) prawomocne orzeczenie polskiego sądu, narusza Konwencję” (wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2010 r., II KO 64/09, LEX nr 583795).

7. Zdecydowana większość wniosków o wznowienie postępowań karnych wniesionych do Sądów Apelacyjnych na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. odnosiła się do rozstrzygnięć ETPCz dotyczących wnioskodawców. Jedynie w dwóch z ośmiu analizowanych spraw skazani wskazywali we wnioskach na rozstrzygnięcia ETPCz wydane przeciwko Polsce w stosunku do innych osób. Obie sprawy dotyczyły wydania wyroku skazującego przy udziale asesorów. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił wniosek o wznowienie postępowania argumentując m.in., że rozstrzygnięcie ETPCz, na które powołano się we wniosku o wznowienie „dotyczy sprawy, której skazany nie był stroną”. Sąd ten podzielił stanowisko prokuratora, że moc wiążąca wyroku ETPCz nie wykracza poza rozpoznaną przez Trybunał sprawę. Odwołał się także do wyroku Sądu Najwyższego w sprawie II KO 64/09, z którego wywiódł dopuszczalność wznowienia postępowania karnego wyłącznie w sprawie, której dotyczy judykat strasburski. Jednocześnie jednak, niezależnie od wcześniej postawionej tezy o niedopuszczalności wznowienia, sąd ten przywołał fragment wyroku ETPCz w sprawie *Henryk Urban i Ryszard Urban p. Polsce* (z dnia 30 września 2010 r., skarga nr 23614/08), w którym ETPCz uznał, że nie ma potrzeby wznowienia postępowań karnych tylko z tej przyczyny, iż orzekali w nich asesory (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 września 2011 r., II AKO 127/11, dostępne w aktach wniosku). W drugiej sprawie Sąd Apelacyjny w

Szczecinie oddalił wniosek o wznowienie postępowania powołując się na wspomniany już wyrok w sprawie *Henryk Urban i Ryszard Urban p. Polsce*. Sąd Apelacyjny nie ustosunkował się jednak wprost do kwestii dopuszczalności wznowienia postępowania karnego na podstawie rozstrzygnięcia ETPCz wydanego w innej sprawie (postanowienie SA w Szczecinie z dnia 21 marca 2012 r., II AKo 13/12, dostępne w aktach wniosku).

8. Na podstawie przywołanych orzeczeń trzeba stwierdzić, że ujawniła się rozbieżność w wykładni art. 540 § 3 k.p.k. dotycząca tego, czy potrzeba wznowienia postępowania karnego może wynikać z rozstrzygnięcia ETPCz wydanego przeciwko Polsce i odnoszącego się do innego postępowania karnego niż to, którego dotyczy wniosek o wznowienie. Nie stwierdzono takiej rozbieżności w odniesieniu do kwestii dopuszczalności wznowienia postępowania karnego wówczas, gdy wnioskujący powołuje się na orzeczenia ETPCz wydane przeciwko innym państwom-stronom Konwencji. W postanowieniu w sprawie III KO 64/12 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „podstawą wznowienia postępowania z art. 540 § 3 k.p.k. nie mogą być rozstrzygnięcia organu międzynarodowego wydane w sprawie przeciwko innemu państwu niż Polska”. Nie został on zakwestionowany w innych orzeczeniach. W postanowieniu z dnia 25 marca 2009 r. (V KZ 13/09) Sąd Najwyższy nie wyraził w tym względzie jednoznacznego stanowiska. Zwrócił jedynie uwagę, że „obrońca w najmniejszym stopniu nie próbował wykazać również tego, że powołany wyrok ETPC należy do kategorii tych rozstrzygnięć, które powołuje art. 540 § 3 k.p.k., chociaż wyrok ten nie tylko nie dotyczył wnioskodawczyni, ale i polskiej procedury karnej (sprawa Sejdovic przeciwko Włochom)...”. Trudno jednak w tym sformułowaniu upatrywać odmiennej wykładni art. 540 § 3 k.p.k. niż zastosowana w postanowieniu w sprawie III KO 64/12. Nie stwierdzono też rozbieżności w wykładni art. 540 § 3 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. Sąd Najwyższy konsekwentnie uznaje, że w przypadku wznowienia postępowania karnego na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. wobec beneficjenta rozstrzygnięcia ETPCz (czyli osoby, która uzyskała korzystne dla niej rozstrzygnięcie o naruszeniu Konwencji), dopuszczalne jest również uchylene prawomocnego orzeczenia wydanego w tym postępowaniu w stosunku do współoskarżonych, gdy przemawiają za tym te same względy, które dotyczyły składającego wniosek o wznowienie (wyrok SN z dnia 19 listopada 2009 r.,

V KO 63/09; wyrok SN z dnia 4 września 2013 r., III KO 58/13, oba dostępne w bazie „Supremus”).

9. Przedstawione powyżej rozbieżności w orzecznictwie sprowadzają się do bardzo istotnego dla praktyki problemu interpretacyjnego. Są one zasadnicze i nie wynikają jedynie z odmiennego stosowania prawa, lecz z jego odmiennej wykładni, w tym przede wszystkim celowościowej, która w konsekwencji doprowadziła do przeciwnych rozstrzygnięć. Zaistniała zatem zasadnicza rozbieżność w wykładni prawa w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co przesądza o potrzebie wystąpienia z wnioskiem w trybie art. 60 § 1 u. SN (por. postanowienie SN z dnia 22 września 2004 r., III CZP 25/04, OSNC 2005, nr 7 – 8, poz. 146, postanowienie SN z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 33/04, LEX nr 142537, postanowienie SN z dnia 24 lutego 2006 r., III CZP 91/05, Lex nr 180669, postanowienie SN z dnia 27 stycznia 2009 r., I KZP 24/08, OSNKW 2009, nr 3, poz. 20, uchwała SN z dnia 20 czerwca 2012 r., I KZP 8/12, OSNKW 2012, z. 7, poz. 71, uchwała SN z dnia 29 października 2012 r., I KZP 17/12, OSNKW 2012, nr 12, poz. 123; por. również R.A. Stefański, *Abstrakcyjne pytania prawne do Sądu Najwyższego w sprawach karnych* (w:) P. Hofmański (red.), *System Prawa Karnego Procesowego. Zagadnienia ogólne*, t. I, cz. 2, Warszawa 2014, s. 638 i n.).

10. Wśród przedstawicieli doktryny zdecydowanie przeważa pogląd o dopuszczalności wznowienia także innych postępowań karnych niż to, którego dotyczy rozstrzygnięcie ETPCz, o ile wnioskodawca wskazuje na identyczne naruszenie Konwencji, jakie zostało stwierdzone już w wyroku ETPCz wobec innego skarżącego (P. Hofmański, *Nowe polskie prawo karne w świetle europejskich standardów w zakresie ochrony praw człowieka*, Warszawa 1997, s. 67-68; tenże (w:) *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Komentarz*, tom II, red. L. Garlicki, Warszawa 2011; s. 393; A. Bojańczyk, *Podważenie prawomocnego wyroku sądu karnego przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (ETPCz). Próba zarysu zagadnienia – cz. II*, *Palestra* 2001, nr 7-8, s. 131; S. Zabłocki (w:) J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, tom III, Warszawa 2004, s. 673; B. Nita, *Orzeczenie ETPCz jako podstawa wznowienia postępowania karnego*, *Europejski Przegląd Sądowy* 2010, nr 9, s. 7; L. K. Paprzycki,

Samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego (wybrana problematyka europejska), Europejski Przegląd Sądowy 2014, nr 1, s. 73). Podkreśla się przy tym, że wznowienie postępowania może nastąpić, gdy jest „rzeczą zupełnie oczywistą to, że naruszenie Konwencji, na które wskazuje wnioskodawca, jest identyczne z tym, które zakwestionowane zostało w rozstrzygnięciu Trybunału, wydanym w związku ze skargą innego podmiotu, a także i to, że rozstrzygnięcie ETPCz jest zupełnie bezdyskusyjne (np. stanowi odzwierciedlenie konsekwentnej linii orzecznictwa strasburskiego albo wydane zostało przez Wielką Izbę) (S. Zabłocki, *Wznowienie postępowania w sprawach karnych po orzeczeniu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, Krajowa Rada Sądownictwa 2013, nr 1, s. 32). Jest też wyrażany pogląd o dopuszczalności wznowienia postępowania poza „sprawą główną” wyłącznie w sytuacji, gdy naruszenie Konwencji stwierdzone w wyroku ETPCz wskazuje na niezgodność przepisu prawa wewnętrznego z EKPC (tak: D. Świecki (w:) *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom II*, red. D. Świecki, Warszawa 2013, s. 821).

11. Jak podkreśla się w doktrynie, podstawowego argumentu za przyjęciem szerokiego rozumienia pojęcia „potrzeba” użytego w art. 540 § 3 k.p.k. dostarcza tak zwana „motywacja prognostyczna”. Jeżeli bowiem „z uwagi na analogiczny układ okoliczności faktycznych i takie same uwarunkowania prawne, jak występujące w sprawie, w której zapadło rozstrzygnięcie organu międzynarodowego, jest rzeczą niemal pewną, że także oskarżony uzyskałby potwierdzenie swoich racji w postępowaniu przed tym organem”, to pojawia się potrzeba „zapobieżenia wydaniu kolejnego orzeczenia organu międzynarodowego przeciwko Polsce, stwierdzającego fakt naruszenia umowy międzynarodowej” (P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom III*, red. P. Hofmański, Warszawa 2012, s. 391-392; podobnie: S. Zabłocki, *Wznowienie...*, s. 32; L. K. Paprzycki, *Samodzielność...*, s. 73). Podnoszony jest również argument, że wąskie rozumienie pojęcia „potrzeba” użytego w art. 540 § 3 k.p.k. mogłoby utrudnić wykonanie wyroków pilotażowych (B. Nita, *Orzekanie...*, s. 7). Nie będzie on jednak szerzej prezentowany, gdyż stwierdzona rozbieżność w wykładni art. 540 § 3 k.p.k. nie dotyczy tej grupy wyroków ETPCz. Poza tym nie powinno budzić wątpliwości, że w przypadku ewentualnego wydania w przyszłości takiego wyroku i wskazania w nim na wznowienie określonej grupy postępowań karnych jako właściwy środek naprawy

systemowego naruszenia Konwencji, „potrzeba” wznowienia z art. 540 § 3 k.p.k. obejmowałaby całą wskazaną przez ETPCz grupę spraw.

12. Pogląd o niedopuszczalności wznowienia postępowania poza sprawą, której dotyczy rozstrzygnięcie ETPCz, jest w piśmiennictwie wspierany przede wszystkim przez odwołanie się do mocy wiążącej wyroków tego Trybunału. Wskazuje się, że podstawa wznowienia postępowania karnego wyrażona w art. 540 § 3 k.p.k. została wprowadzona do kodeksu w celu wykonania rozstrzygnięcia organu międzynarodowego. Zatem każdorazowo to właśnie zakres mocy wiążącej tego rozstrzygnięcia, wynikający z treści umowy międzynarodowej, determinuje rozumienie pojęcia „potrzeby” wznowienia. Skoro na gruncie art. 46 ust. 1 Konwencji nie budzi wątpliwości, że „klasyczny” wyrok ETPCz posiada moc wiążącą *inter partes* a nie *erga omnes*, to nie wynika z niego zobowiązanie do wznowiania innych postępowań karnych niż to, do którego odnosi się rozstrzygnięcie ETPCz (tak: M. Wąsek-Wiaderek, *Samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego wobec kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i trybunałów europejskich*, Lublin 2012, s. 352-353, 389). Zdaniem tej autorki, „jeżeli nie ma prejudykatu identyfikującego naruszenie Konwencji, to problematyczne wydaje się ustalenie „potrzeby” wznowienia postępowania karnego. Potrzeba ta nie wynika bowiem z rozstrzygnięcia ETPCz, a jedynie z dokonanej przez sąd oceny, że podobne naruszenie Konwencji zaistniało w innym, prawomocnie zakończonym postępowaniu karnym. Tymczasem samodzielne zidentyfikowanie naruszenia Konwencji przez sąd karny nie zostało uregulowane jako podstawa wznowienia postępowania karnego w art. 540 § 3 k.p.k. W myśl tego przepisu potrzeba wznowienia ma wynikać z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego” (tamże, s. 390). W odniesieniu do wznowiania postępowań karnych w celu zapobieżenia stwierdzeniu przez Trybunał podobnych naruszeń Konwencji w przyszłości, autorka ta stwierdza: „Argumentacja wskazująca na użyteczność „profilaktycznego” wznowiania takich postępowań ulega istotnemu osłabieniu, gdy weźmie się pod uwagę dwie okoliczności: czas trwania postępowania strasburskiego i wynikający z art. 35 ust. 1 Konwencji obowiązek wniesienia skargi do Trybunału w ciągu 6 miesięcy od daty podjęcia ostatecznej decyzji w sprawie. Zazwyczaj informacja o uznaniu danej praktyki czy interpretacji prawa krajowego za sprzeczną z Konwencją dotrze do potencjalnych skarżących po upływie 6 miesięcy od wydania ostatecznej decyzji w ich sprawie. Wówczas ich skarga zostanie uznana za

niedopuszczalną jako wniesiona po upływie terminu określonego w art. 35 ust. 1 Konwencji. Jeżeli natomiast potencjalni skarżący dowiedzą się o wyroku strasburskim stwierdzającym nieprawidłowe stosowanie prawa jeszcze w czasie trwania postępowania karnego, mogą podnosić stosowne zarzuty naruszenia Konwencji zarówno w toku instancji, jak i w kasacji. Poza tym stwierdzaniu kolejnych naruszeń Konwencji powinno zapobiegać powszechne oddziaływanie na sądy karne niewiążącej wykładni Konwencji dokonywanej przez Trybunał, a nie stosowanie wyjątkowej, bo podważającej prawomocne orzeczenie, instytucji wznowienia postępowania karnego” (tamże, s. 390-391).

13. Moc wiążącą wyroku ETPCz określa art. 46 ust. 1 Konwencji. Zgodnie z tym przepisem, „Wysokie Układające się Strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami”. Zatem wyrok ETPCz uzyskuje moc wiążącą jedynie *inter partem*, co oznacza, że jedynie państwo „pozwane” jest nim związane (L. Garlicki (w:) *Konwencja...*, tom II, s. 353). Stwarza on zatem stan rzeczy osądzonej w odniesieniu do okoliczności objętych skargą, co skutkuje uznaniem, że żaden organ państwa nie może podważać stwierdzonego naruszenia Konwencji oraz powoduje niemożność prowadzenia kolejnego postępowania konwencyjnego w danej sprawie (Por. C. Mik, *Koncepcja normatywna prawa europejskiego praw człowieka*, Toruń 1994, s. 284). Na płaszczyźnie wewnątrz krajowej z „mocy wiążącej” ostatecznych wyroków Trybunału wywodzi się także obowiązek podjęcia przez państwo określonych działań w celu zadośćuczynienia wyrokowi, przy czym obowiązek ten spoczywa na wszystkich organach władzy publicznej, w tym także na sądach (P. Grzegorzczak, *Skutki wyroków ETPCz w krajowym porządku prawnym*, Przegląd Sądowy 2006, nr 6, s. 13-14). Zakres tego obowiązku jest wyznaczony granicami podmiotowymi i przedmiotowymi sprawy rozstrzygniętej przez Trybunał. Toteż związanie państwa wyrokiem dotyczy wyłącznie sprawy, która była przedmiotem rozstrzygnięcia przez ETPCz (L. Garlicki (w:) *Konwencja...*, tom II, s. 354-355). P. Grzegorzczak podkreśla, że „wykładnia Trybunału jako dokonana w toku procesu formułowania decyzji, ma charakter operatywny i nie nabiera mocy samoistnej, stanowiąc element uzasadnienia ostatecznego rozstrzygnięcia. Jako taka może uzyskać i uzyskuje znaczenie przez samą sentencję, nie mając jednak mocy wiążącej wykraczającej poza granice sprawy, w której wyrok został wydany.” (P. Grzegorzczak, *Skutki...*, s.

14-15). Inni autorzy podkreślają, że orzecznictwo strasburskie wywiera skutki dla całego systemu prawa, mimo że w jednostkowej sprawie organy władzy publicznej są związane tylko konkretnym orzeczeniem.” (M. Balcerzak, S. Sykuna, *Znaczenie i wpływ orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na praktykę polskiego wymiaru sprawiedliwości* (w:) *Orzecznictwo w systemie prawa*, red. T. Bąkowski, K. Grajewski, J. Warylewski, Warszawa 2008, s. 42). Wskazuje się również, że obowiązek wykonania wyroku ma „charakter sytuacyjny”, gdyż treść zobowiązania państwa-strony do wykonania wyroku powinna być oceniana na gruncie konkretnej sprawy, a sam wyrok tworzy jedynie ramy takiej oceny” (M. Ziółkowski, *Obowiązek przestrzegania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w świetle art. 46 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz rezolucji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 26 stycznia 2011 r. 1787 (2011)* (w:) *Wykonywanie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Sejm*, Biuro Analiz Sejmowych 2012).

14. W odniesieniu do środków podejmowanych przez państwo wykonanie wyroku ETPCz oznacza: 1) obowiązek zaprzestania naruszenia indywidualnie wobec skarżącego; 2) podjęcie wobec niego kroków w celu przywrócenia stanu poprzedniego; 3) obowiązek podjęcia środków celem zapobieżenia powtórzenia się takiego samego lub podobnego naruszenia; 4) obowiązek wypłaty zadośćuczynienia lub odszkodowania (A. Wróbel (w:) *Konwencja...*, tom II, s. 385). Sposób realizacji obowiązku wykonania wyroku dookreślił Komitet Ministrów Rady Europy w zaleceniu R(2000)2. Stwierdza się w nim, że „w niektórych wyjątkowych sytuacjach ponowne rozpoznanie sprawy lub wznowienie postępowania okazuje się najbardziej skutecznym lub jedynym skutecznym środkiem osiągnięcia stanu *restitutio in integrum*.” Wobec tego państwa-strony Konwencji powinny zapewnić dostępność tych środków w tych przypadkach, w których: „(i) skarżący nadal ponosi bardzo poważne negatywne konsekwencje wynikające z decyzji krajowej, które nie zostały odpowiednio zrekompensowane przez wypłatę słusznego zadośćuczynienia i nie mogą być usunięte w inny sposób niż przez ponowne rozpoznanie sprawy lub wznowienie postępowania; (ii) wyrok Trybunału prowadzi do wniosku, że: (a) kwestionowana decyzja krajowa (krajowe rozstrzygnięcie) jest sprzeczne z Konwencją co do meritum, lub (b) do naruszenia Konwencji doszło wskutek błędów proceduralnych lub niedociągnięć o takiej wadze, że rodzą one poważne wątpliwości

co do [słuszności] wyników tego postępowania” (szerzej: M. Wąsek-Wiaderek, *Wznowienie postępowania karnego w następstwie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, Studia i Analizy Sądu Najwyższego, tom IV, red. K. Ślęzak, Warszawa 2010, 280-286).

15. Stanowisko samego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w kwestii zakresu wznawiania postępowań karnych z powodu wyroku stwierdzającego naruszenie Konwencji jest zróżnicowane w zależności od tego, czy jest ono wyrażane w wyroku klasycznym, czy też w wyroku pilotażowym lub quasi-pilotażowym. W wyrokach pilotażowych lub quasi-pilotażowych ETPCz kilkakrotnie wskazywał na potrzebę wznowienia postępowań karnych, w których ujawniło się naruszenie Konwencji uznane przez Trybunał za „systemowe” (por. np.: wyrok ETPCz w sprawie *Öcalan p. Turcji* z dnia 12 maja 2005 r., skarga nr 46221/99, § 210; szerzej: M. Wąsek-Wiaderek, *Wznowienie...*, s. 286-291). Dotychczas nie został jednak wydany żaden wyrok pilotażowy lub quasi-pilotażowy, w którym ETPCz wskazałby na wznowienie postępowania karnego jako pożądany sposób zniwelowania systemowego naruszenia EKPC w sprawach polskich. Wręcz przeciwnie, we wspomnianym już quasi-pilotażowym wyroku *Henryk Urban i Ryszard Urban p. Polsce*, dotyczącym asesorów, ETPCz co do zasady wykluczył potrzebę wznowienia spraw karnych, w których orzekali asesorzy. Jako że rozbieżność wykładni art. 540 § 3 k.p.k. nie odnosi się do tego rodzaju wyroków ETPCz, nie będą one przedmiotem dalszych analiz. W kilku klasycznych orzeczeniach wydanych przeciwko Polsce Trybunał wskazał na możliwość wznowienia postępowań karnych. Zawsze jednak wskazanie to ograniczało się do tej sprawy, którą rozpatrywał Trybunał (por. np.: pkt 51 wyroku ETPCz z dnia 4 listopada 2008 r., *Demski p. Polsce*, skarga nr 22695/03; decyzja ETPCz z dnia 6 marca 2012 r., *Sroka p. Polsce*, skarga nr 42801/07).

16. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że z postanowień Konwencji nie wynika obowiązek wznawiania innych postępowań karnych niż objęte rozstrzygnięciem ETPCz stwierdzającym naruszenie postanowień tej umowy międzynarodowej. Poza ramami rozstrzygniętej sprawy, w której uruchamia się potrzeba zrealizowania *restitutio in integrum*, orzeczenie ETPCz działa jedynie *pro futuro*, skoro państwo ma zapewnić, że podobne naruszenia Konwencji nie zaistnieją w przyszłości. Nie ma też wątpliwości, że pomimo braku w tym zakresie

zobowiązania wynikającego z umowy międzynarodowej, każde państwo może tak uregulować zakres wznowienia postępowania karnego, aby objąć nim: 1) postępowania prawomocnie zakończone przed wydaniem wyroku ETPCz w jednostkowej sprawie, o ile sąd karny stwierdzi, że doszło w nich do naruszenie Konwencji identycznego ze wskazanym w orzeczeniu ETPCz; 2) postępowania prawomocnie zakończone po wydaniu wyroku ETPCz w jednostkowej sprawie, w których sądy orzekające nie zastosowały się do zapadłego już orzeczenia ETPCz i dopuściły się identycznego naruszenia postanowień Konwencji.

17. Przeprowadzenie wykładni językowej zwrotu „potrzeba” wznowienia użytego w art. 540 § 3 k.p.k. nie prowadzi do jednoznacznych rezultatów. Dopuszczalne wydaje się zarówno wąskie, jak i szerokie rozumienie tego terminu. W zależności od postrzegania celu tego przepisu (rozumianego wąsko, jako narzędzie do wykonania konkretnego rozstrzygnięcia ETPCz lub szeroko, jako środek do zniwelowania naruszeń Konwencji w sprawach karnych) różnie może być interpretowany zakres oddziaływania tej podstawy wznowieniowej. Pogląd o dopuszczalności wznowienia jedynie tego postępowania, którego dotyczy rozstrzygnięcie ETPCz, pozwala na prawidłowe zrealizowanie obowiązków w zakresie wykonania orzeczenia ETPCz, jakie wynikają z art. 46 ust. 1 Konwencji. Drugie stanowisko odnoszące „potrzebę” wznowienia także do postępowań karnych, w których zaistniało naruszenie Konwencji identyczne ze stwierdzonym przez ETPCz w sprawie przeciwko Polsce, prowadzi do pełniejszej realizacji zasady subsydiarności konwencyjnego systemu ochrony praw człowieka, zgodnie z którą to organy krajowe są w pierwszej kolejności odpowiedzialne za zapewnienie osobom pozostającym w ich jurysdykcji należytej ochrony praw zagwarantowanych w Konwencji.

18. Należy podkreślić, że „prognostyczne” wznowianie postępowań karnych zapobiega powtarzaniu się w przyszłości podobnych naruszeń Konwencji jak to, stwierdzone już w wyroku ETPCz. W tym zakresie służy ono realizacji jednej z dyrektyw wynikających z obowiązku wykonania wyroku ETPCz. Co jednak ważne, zarówno z art. 46 ust. 1 Konwencji, jak i z orzecznictwa Trybunału nie wynika, że realizacja tej dyrektywy ma przybrać postać wznowiania prawomocnie zakończonych postępowań karnych, w których błędnie zastosowano Konwencję pomimo orzeczenia ETPCz. Dyrektywa ta jest skierowana głównie do ustawodawcy. Zapobiegnięcie

nowym naruszeniom Konwencji przez sądy powinno być realizowane przez uwzględnianie rozstrzygnięcia ETPCz w wykładni prawa krajowego i samej Konwencji w toku rozpoznania sprawy karnej. Szeroka wykładnia terminu „potrzeba” z art. 540 § 3 k.p.k. służy w tym przypadku zniwelowaniu naruszania Konwencji przez sądy, które ma miejsce już po i pomimo wydania rozstrzygnięcia ETPCz, wskazującego na prawidłowy sposób stosowania postanowień Konwencji.

19. Niewątpliwie wznawianie postępowań karnych poza „sprawą główną” przyczynia się także do zmniejszenia liczby rozstrzygnięć ETPCz stwierdzających podobne naruszenie Konwencji. Trzeba mieć jednak na względzie, że skala wznawiania postępowań karnych przy zastosowaniu szerokiej wykładni art. 540 § 3 k.p.k. może być znacznie większa od tej, jaka musiałaby nastąpić wskutek rozpoznania przez ETPCz skarg indywidualnych w sprawach, w których zaistniało naruszenie Konwencji podobne do potwierdzonego orzeczeniem strasburskim. Wynika to z następujących okoliczności: 1) braku terminu ograniczającego składanie wniosków o wznowienie postępowania karnego na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. oraz 2) warunków dopuszczalności skargi indywidualnej, uregulowanych w art. 35 Konwencji.

20. Zaniechanie uregulowania terminu do złożenia wniosku o wznowienie postępowania karnego na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. powoduje, że nie ma przeszkód prawnych do wnioskowania o wznowienie postępowań karnych zakończonych prawomocnie po dacie poddania się jurysdykcji ETPCz przez Rzeczpospolitą Polskę, tj. po dniu 1 maja 1993 r. W rezultacie nie jest wykluczone powoływanie się przez wnioskujących o wznowienie postępowania na orzeczenia ETPCz przeciwko Polsce, które zostały wydane kilka lub nawet kilkanaście lat po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego prowadzonego w ich sprawie. Przykładu dostarcza sprawa II KO 39/13, w której wniosek o wznowienie postępowania został złożony w 2013 r., zaś dotyczył postępowania karnego prawomocnie zakończonego w 1999 r. Jednocześnie, co warto podkreślić, istnieje utrwalone i stabilne orzecznictwo ETPCz identyfikujące proceduralne naruszenia Konwencji w sprawach karnych, jak np. niedoprowadzanie oskarżonych pozbawionych wolności na rozprawy odwoławcze. Osoby składające wnioski o wznowienie na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. i powołujące się na rozstrzygnięcia strasburskie zapadłe po prawomocnym zakończeniu ich spraw karnych, najczęściej

nie mogłyby uzyskać korzystnego dla nich rozstrzygnięcia skargi indywidualnej przez ETPCz. Wynika to z obowiązku złożenia skargi do ETPCz w terminie 6 miesięcy od prawomocnego wydania ostatecznego orzeczenia w sprawie, jak również z konieczności wyczerpania „krajowych środków odwoławczych”. Warunkiem dopuszczalności skargi jest bowiem podniesienie zarzutu naruszenia postanowień Konwencji w toku postępowania krajowego. W rezultacie, z powodu wskazanych warunków dopuszczalności skarg indywidualnych do ETPCz, jedynie część z osób, które potencjalnie mogą uzyskać wznowienie postępowania karnego przy zastosowaniu szerokiej wykładni art. 540 § 3 k.p.k. mogłaby doprowadzić do wydania w ich sprawie korzystnego rozstrzygnięcia przez ETPCz.

21. Podsumowując, istnieją ważne argumenty wspierające oba rezultaty wykładni art. 540 § 3 k.p.k., zastosowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Za przyjęciem, że „potrzeba” wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k., może dotyczyć jedynie postępowania w sprawie, do której odnosi się rozstrzygnięcie ETPCz o naruszeniu Konwencji przemawiają następujące argumenty: 1) Przepis ten został wprowadzony do k.p.k. w celu umożliwienia wykonania rozstrzygnięć organów międzynarodowych, dlatego zakres wznowienia postępowania określa rozstrzygnięcie ETPCz. Ponieważ klasyczny wyrok Trybunału ma moc wiążącą *inter partes*, skutkuje on zobowiązaniem do wznowienia jedynie tego postępowania, którego dotyczy orzeczenie Trybunału (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2013 r., II KO 39/13). 2) Instytucja wznowienia postępowania karnego ustanawia wyjątek od powszechnie aprobowanej, także w prawie europejskim, zasady poszanowania prawomocności rozstrzygnięć sądowych i związanej z nią zasady pewności prawa. Z tego powodu przepisy regulujące podstawy wznowienia postępowania karnego nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej. Potrzebie poszanowania obu zasad dał wyraz także Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoim orzecznictwie, w szczególności w sprawie *Henryk Urban i Ryszard Urban p. Polsce* (§ 65 wyroku z dnia 30 listopada 2010 r., skarga nr 23614/08). W tej sprawie Trybunał wyłączył nawet dopuszczalność wznowienia postępowania karnego wobec skarżących, którzy uzyskali korzystne dla nich rozstrzygnięcie o naruszeniu art. 6 ust. 1 Konwencji. 3) W ramach wykonania wyroku państwo ma obowiązek zapobiec zaistnieniu w przyszłości podobnych naruszeń Konwencji do tych, jakie stwierdzono w rozstrzygnięciu ETPCz. Z Konwencji nie wynika jednak obowiązek uczynienia

zadość temu wymogowi przez wznowienie innych postępowań karnych niż objęte rozstrzygnięciem strasburskim. 4) Brak określenia terminu na złożenie wniosku o wznowienie postępowania karnego na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. może spowodować składanie znacznej ilości takich wniosków, także w stosunku do postępowań karnych prawomocnie zakończonych przed wydaniem rozstrzygnięć ETPCz stwierdzających naruszenie Konwencji.

22. Za przyjęciem, że „potrzeba” wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k., może dotyczyć również innych postępowań karnych niż to, co do którego ETPCz wydał rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie postanowień Konwencji, przemawiają następujące argumenty: 1) Wykonanie wyroku ETPCz obejmuje również zapobieżenie zaistnieniu podobnych naruszeń Konwencji w przyszłości. Cel ten może być w pełni osiągnięty przy zastosowaniu instytucji wznowienia tych postępowań karnych, w których miały miejsce naruszenia Konwencji podobne do stwierdzonych w orzeczeniu ETPCz. 2) Wznowienie tej grupy postępowań karnych zapobiegnie wydaniu przez ETPCz kolejnych orzeczeń stwierdzających naruszenia Konwencji. 3) Zaaprobowanie wykładni dopuszczającej wznowienie postępowań karnych innych niż objęte rozstrzygnięciem ETPCz pozwoli na szerszą realizację zasady subsydiarności konwencyjnego systemu ochrony praw człowieka.

23. Należy raz jeszcze podkreślić, że stwierdzona w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżność wykładni art. 540 § 3 k.p.k. nie powstała w związku z „nieklasycznymi” rozstrzygnięciami ETPCz. Rozbieżność ta i w konsekwencji niniejszy wniosek, nie dotyczy zatem tak zwanych wyroków pilotażowych lub quasi-pilotażowych. Zgodnie z art. 61 ust. 1 Regulaminu Trybunału, wyrok pilotażowy może być wydany, gdy „okoliczności faktyczne skargi wskazują na istnienie w zainteresowanej Układającej się Stronie problemu strukturalnego lub systemowego bądź innej podobnej dysfunkcji, która spowodowała lub może spowodować podobne skargi”. Jak wynika z art. 61 ust. 3 Regulaminu, „W wyroku pilotażowym Trybunał określa zarówno charakter problemu strukturalnego lub systemowego bądź innej ustalonej dysfunkcji, jak i typ środków naprawczych, które podjąć ma zainteresowana Układająca się Strona na szczeblu krajowym na mocy sentencji wyroku.” Stosując procedurę wyroku pilotażowego Trybunał może „odroczyć rozpoznanie wszelkich podobnych skarg do czasu przyjęcia środków naprawczych wymaganych na mocy

sentencji wyroku pilotażowego” (art. 61 ust. 6 pkt a) Regulaminu Trybunału). W przypadku wydania wyroku quasi-pilotażowego wskazanie wymaganych środków naprawczych ma miejsce nie w sentencji wyroku ETPCz, lecz w części jego uzasadnienia poświęconej obowiązkowi państwa wynikającym z art. 46 i 41 Konwencji. Obie nieklasyczne formy wyroku ETPCz, chociaż są wydane w jednostkowej sprawie, to dotyczą większej grupy spraw, zazwyczaj wskazanej w samym wyroku. Ich wydanie może zatem w przyszłości powodować konieczność wznowienia innych postępowań karnych niż to, w stosunku do którego zapadł wyrok pilotażowy lub quasi-pilotażowy. Sformułowane we wniosku pytanie nie dotyczy dopuszczalności wznowienia postępowania poza sprawą, „w stosunku do której zapadło rozstrzygnięcie ETPCz”, ale poza sprawą „do której odnosi się rozstrzygnięcie ETPCZ”. Jak wynika z zaprezentowanej definicji wyroku pilotażowego lub quasi-pilotażowego, ze swej natury odnosi się on nie tylko do sprawy „pilotującej”, ale określonej przez ETPCz grupy innych, podobnych spraw. Tymczasem klasyczny wyrok ETPCz zawsze odnosi się do tej sprawy karnej, która stanowi podstawę skargi indywidualnej do ETPCz.

24. Konkludując, w kwestii stanowiącej przedmiot niniejszego wniosku wyraźnie spolaryzowały się dwie koncepcje. W obu przypadkach wskazano istotne racje, które nie usuwają jednak istniejących rozbieżności, a jedynie dowodzą, że ich rozstrzygnięcie w orzeczeniach Sądu Najwyższego wydawanych w procedurze wznowieniowej jest mało prawdopodobne i niezbędne staje się skorzystanie z trybu wskazanego w art. 60 § 1 u. SN. Konieczność wystąpienia z abstrakcyjnym pytaniem prawnym wspiera także argument ustrojowy. Nie można bowiem nie dostrzec, że do rozbieżności doszło w Sądzie Najwyższym, którego konstytucyjnym zadaniem jest sprawowanie nadzoru judykacyjnego i dbałość o jednolitość orzecznictwa. Szczególna pozycja ustrojowa i funkcje jakie pełni najwyższa instancja sądowa dodatkowo uzasadniają zatem potrzebę podjęcia uchwały interpretacyjnej. Zasadnie wskazuje się, że u podstaw tej instytucji tkwi założenie, iż występowanie w orzecznictwie sądowym, a zwłaszcza Sądu Najwyższego, dwóch lub więcej rozbieżnych sposobów interpretowania tego samego przepisu lub grupy przepisów i w związku z tym odmiennego rozstrzygnięcia podobnych problemów prawnych, jest niekorzystne z punktu widzenia funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości (postanowienie SN z dnia 24 października 2010 r. I KZP 21/10, z aprobowanymi

uwagami R.A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej oraz Izby Wojskowej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2010 r.*, WPP 2011, nr 1, s. 95 i n.). Słusznie podnosi się także, że tak jak w przypadku rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych lub wojskowych reakcja Sądu Najwyższego może nastąpić dopiero przy zaistnieniu większej liczby, zróżnicowanych w zakresie wykładni danego przepisu, orzeczeń, tak w sytuacji rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to reakcja ta powinna być szybsza, jako że orzecznictwo to kształtuje *ex auctoritate* orzecznictwo sądów powszechnych i wojskowych (uchwała SN z dnia 27 października 2005 r., sygn. I KZP 38/05, OSNKW 2005, nr 11, poz. 103, z aprobowanymi uwagami R.A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2005 r.*, WPP 2006, nr 2, s. 123, tenże, *Glosa do uchwały składu 7 sędziów SN z dnia 29 października 2012 r.*, sygn. I KZP 17/12, Prokuratura i Prawo 2013, nr 9, s. 192).

25. Kwestia, której dotyczy rozbieżność ma również istotne znaczenie dla praktyki wymiaru sprawiedliwości. W zależności bowiem od przyjętego poglądu, zdecydowanie różny będzie zakres wznawiania postępowań karnych na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. Ma to bezpośrednie znaczenie dla skazanych, ale również dla poszanowania zasady stałości prawomocnych rozstrzygnięć sądowych i poszanowania pewności prawa. Powyższe okoliczności – jakkolwiek nie składają się na przesłanki wystąpienia z abstrakcyjnym pytaniem prawnym – świadczą o doniosłości przedmiotowego zagadnienia i jego znaczeniu dla wymiaru sprawiedliwości karnej.

26. Mając na uwadze przedstawione rozbieżności w wykładni oraz konieczność ujednolicenia praktyki za uzasadnione uznano wystąpienie z wnioskiem o rozstrzygnięcie przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego sformułowanego na wstępie zagadnienia prawnego.